

## ThLic. Jaroslav Barta: Fatima – posolstvo tragédie, alebo nádeje?

Duchovný pastier č.5/2007, s. 389 – 405: V tomto roku si pripomíname deväťdesiat rokov od udalosti vo Fatime, malej dedine v Portugalsku, v diecéze Leiria, asi 190 km na sever od Lisabonu. V roku 1917 mala Fatima asi 2700 obyvateľov.<sup>1</sup> Od toho času slovo Fatima nachádzame na stránkach svetových médií, aj v príhovoroch a dokumentoch pápežov 20 storočia.

Desaťročná Lucia, deväťročný František a jeho sedemročná sestra Hyacinta pásli 13. mája 1917 neďaleko Fatimy ovce. Rodičia Lucie tam mali malé pastvisko, rástli tam duby a olivové stromy. Popri pasení oviec sa hrali, ale našli si aj čas pre spoločnú modlitbu ruženca. Niekoľko krokov od nich zažiarilo nad dubom prenikavé svetlo, ktoré vyžarovala krásna pani, s ktorou Lucia začala viesť rozhovor, ktorý ovplyvnil životy mnohých. Tieto udalosti Lucia neskôr zachytila vo svojich *Spomienkach (I. – V.)*<sup>2</sup>, ktoré sa stali jedným z hlavných prameňov poznania fatimského posolstva. Zjavenia Panny Márie predchádzali zjavenia anjela, ktoré mali deti pripraviť na veľké zmeny v ich živote.<sup>3</sup>

### 1. Zjavenia anjela

Zo *Spomienok* sestry Lucie sa dozvedáme, že prvý krát mala zjavenie v roku 1915. Spolu s tromi spoločníčkami Teréziou a Máriou Matiasovou, a Máriou Justinovou pásli ovce na svahu kopca Cabeço. Keď sa začali modliť ruženec, zbadali „nad stromami postavu, vznášajúcu sa vo vzduchu, ako by to bola socha zo snehu, prežiarená trochu slnečnými

---

<sup>1</sup> Por. FONSECA G., *Fatima, Mária hovorí k svetu*, Východoslovenské vydavateľstvo Košice 1990, s. 12.

<sup>2</sup> Impulzom pre napísanie *Spomienok* boli tieto skutočnosti:

Hyacinta zomrela v Lisabone 20. februára 1920. 12. septembra 1935, boli prevezené jej telesné pozostatky z Vila Nova de Ourém na cintorín vo Fatime. Počas exhumácie bolo zistené, že jej tvár zostala neporušená. Fatimský biskup José Alves Correia da Silva (1872-1957) poslal sestre Lucii fotografiu, ktorá zachytáva túto skutočnosť a prikázal jej, aby napísala všetko, čo si pamätá o živote Hyacinty. Takto vznikol pred Vianocami roku 1935, rukopis *Prvej spomienky* sestry Lucie.

V apríli 1937 otec Ayres da Fonseca upozornil biskupa Leirii na skutočnosť, že *Prvá spomienka* sestry Lucie umožňuje pripustiť názor, že doteraz ešte existujú neznáme podrobnosti, ktoré sa týkajú zjavení. Sestra Lucia na príkaz biskupa Correia da Silva začala v čase od 7. do 21. novembra 1937 písať históriu svojho života. Vznikla *Druhá spomienka*, v ktorej prvý raz verejne hovorí o zjaveniach anjela, a uvádza mnoho ďalších, doposiaľ neznámych podrobností.

Ani *Tretiu spomienku* nepíše Lucia z vlastnej iniciatívy. S blížiacim sa 25. výročím fatimských zjavení, sa pomýšľalo na tretie vydanie knihy o Hyacinte. Sestra Lucia mala dať svoj príspevok. Nadobudla presvedčenie, že nadišiel čas, aby povedala o prvých dvoch častiach „*fatimského tajomstva*“. Malo jej to pomôcť vysvetliť niektoré otázky, ktoré súviseli s duchovným životom Hyacinty. Rukopis nesie dátum 31. augusta 1941.

Zaskočený *Tretou spomienkou* kanonik Galamba Oliveira nalieha na biskupa Lairii, aby prikázal vizionárke napísať celú históriu zjavení, aby napísala absolútne všetko, aby nič nezatajila. Ale biskup od sestry nežiadal napísať úplne všetko, lebo sa nechcel miešať do záležitostí, ktoré sa týkali tretieho tajomstva. Vznikla *Štvrtá spomienka* – najdlhšia zo všetkých, ktorá bola dokončená 8. decembra 1941. Je to systematický opis zjavení, ktorý ešte neobsahuje tretiu časť „*fatimského tajomstva*“. Tú sestra Lucia napísala až v Tuy 3. januára 1944, počas ťažkej choroby, na „*príkaz J. E. biskupa z Leirie a Najsvätejšej Matky*“, vložila ju od obálky, zalepila a odovzdala biskupovi.

*Piata spomienka* bola napísaná na základe žiadostí predstaveného fatimskej svätyne mons. Luciana Guerru, ktorý sestru Luciu požiadal o doplnenie spomienok na svoje detstvo a rodinný život, zvlášť na svojho otca. Text bol datovaný na 23. február 1989. Tento text sestra Lucia v niektorých bodoch neskôr upresnila. Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 17, 51, 108, 123, 190.

<sup>3</sup> Por. FONSECA G., *Fatima, Mária hovorí k svetu*, Východoslovenské vydavateľstvo Košice 1990, s. 14-15.

lúčami“. Bolo to nejasné zjavenie, ktoré sa ešte dvakrát opakovalo.<sup>4</sup>

**1.1. Prvé jasné zjavenie anjela** sa stalo na jar, alebo v lete 1916. Lucia, František a Hyacinta pásli ovce na úpätí hory Cabeço.<sup>5</sup> Anjel sa im zjavil ako štrnásť – pätnásťročný mladík, bol belší ako sneh a veľmi pekný. Povzbudil ich, aby sa ho nebáli. Predstavil sa ako anjel mieru a vyzval ich k modlitbe. „*Pokľakol na zem, sklonil čelo až k zemi a prikázal nám opakovať trikrát tieto slová: «Môj Bože, verím v teba, klaniam sa ti, dúfam v teba, milujem ťa! Prosím ťa za odpustenie pre tých, ktorí neveria, tebe sa neklaňajú, v teba nedúfajú a teba nemilujú.» Potom vstal a povedal: «Tak sa modlite. Srdce Ježišovo a Márie vaše prosby vypočujú.» Jeho slová sa vryli tak pevne do našej pamäti, že sme na ne nikdy nezabudli. Od tej doby sme trávil dlhý čas tým, že sme hlboko sklonení opakovali túto modlitbu, až sme niekedy zmorení únavou padali. Okamžite som navrhla, aby sme o tom nikomu nepovedali a tentokrát ma, vďaka Bohu, poslúchli.»<sup>6</sup>*

**1.2. Druhé zjavenie anjela** bolo niekedy v lete 1916, pri studni domu Lucie. Zrazu pred sebou videli postavu anjela, ktorý im povedal: „*«Čo robíte? Modlite sa, veľa sa modlite! Najsvätejšie Srdce Ježišovo a Márie majú s vami plán milosrdenstva. Prinášajte Najvyššiemu Pánovi neustále modlitby a obete.»*

*«Ako máme prinášať obete» - spýtala som sa (Lucia).*

*«Prinášajte Bohu ako obeť všetko, čo môžete, na zmierenie za hriechy, ktoré Boha zraňujú a ako prosbu za obrátenie hriešnikov. Privolávajú tak mier do vašej vlasti. Ja som anjel strážny Portugalska. Predovšetkým prijmite a odovzdane neste utrpenie, ktoré na vás Pán zošle.»<sup>7</sup>*

**1.3. Tretie zjavenie anjela** bolo koncom leta a začiatkom jesene v roku 1916. Na úpätí hory Cabeço bola jaskyňa, v ktorej sa Lucia, František a Hyacinta modlili modlitbu, ktorú ich naučil anjel. Nad sebou uvideli svetlo, vstali a zbadali anjela. „*V ľavej ruke držal kalich, nad ním sa vznášala hostia, z ktorej kvapkalo niekoľko kvapiek krvi do kalicha. Anjel nechal vznášať kalich vo vzduchu, kľakol si k nám a trikrát s nami opakoval:*

*«Najsvätejšia Trojica, Otec, Syn a Duch Svätý, hlboko sa ti klaniam a obetujem ti Telo, Krv, Dušu a Božstvo nášho Pána Ježiša Krista, prítomného vo všetkých svätostánkoch sveta, na zmierenie za potupy, rúhania a ľahostajnosť, ktorými je urážaný. Pre nekonečné zásluhy jeho Najsvätejšieho Srdca a Nepoškvrneného Srdca Márie prosím ťa za obrátenie úbohých hriešnikov.» Potom sa zodvihol, vzal kalich a hostiu, podal mi svätú hostiu a rozdelil krv z kalicha Hyacinte a Františkovi, pričom povedal: «Prijmite Telo a pite Krv Ježiša Krista, ktorého nevďační ľudia tak ťažko urážajú! Robte pokánie za ich hriechy a tešte vášho Boha!»<sup>8</sup>*

Zjavenia anjela deti vnútorne premenili. Viac času venovali adorácii, modlitbe svätého ruženca a modlitbe, ktorú ich anjel naučil.

## 2. Zjavenia Panny Márie

Zjavenia sa stali na mieste nazývanom Cova da Iria, ktoré sa nachádzalo dva a pol kilometra od Fatimy, na ceste do Leirii. Božia Matka sa im zjavila okolo poludnia, nad drevinou nazývanou ilex, ktorá je zakrpatenou obmenou duba, dosahujúca veľkosť len niečo ponad jeden meter. Pri týchto zjaveniach František videl Pannu Máriu, ale ju nepočul.

---

<sup>4</sup> Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 61-62.

<sup>5</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 34.

<sup>6</sup> V opisoch všetkých zjavení uvádzam len tie najdôležitejšie výpovede. Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 63-64.

<sup>7</sup> Tamže, s. 64.

<sup>8</sup> Tamže, s. 65.

Hyacinta ju videla i počula, a Lucia ju videla, počula a zhovárala sa s ňou.<sup>9</sup>

**2.1. Prvé zjavenie Panny Márie** v Cova da Iria sa stalo 13. mája 1917. Deti sa hrali a pásli ovce, keď z jasného slnečného neba ich oslnil blesk. Rozhodli sa ísť domov. Keď zostupovali zo svahu, videli nový blesk a po niekoľkých krokoch „zbadali nad menším dubom paniu, oblečenú v bielom šate, žiariacu viac než slnko...“ Boli od nej vzdialení asi jeden a pol metra. Lucia sa jej opýtala odkiaľ prichádza. Panna Mária odpovedala, že z neba, a potom žiadala, aby na toto miesto deti prichádzali ďalších šesť mesiacov, vždy trinásteho dňa mesiaca, v tú istú hodinu. Lucia sa opýtala, či sú v nebi jej dve priateľky, ktoré nedávno zomreli. Panna Mária odpovedala, že Mária das Neves je v nebi, ale Amália bude do konca sveta v očistci. Potom sa ich Panna Mária opýtala: «*Chcete sa obetovať Bohu a znášať všetky utrpenia, ktoré na vás zošle, na zmierenie za hriechy, ktorými je urážaný, a ako prosbu za obrátenie hriešnikov?*»

Deti odpovedali: «*Áno, chceme.*»

«*Budete teda musieť veľa trpieť, ale milosť Božia vás bude posilňovať.*»

Potom deti zalialo silné svetlo, odraz lúčov, ktoré vychádzali z rúk Panny Márie. To svetlo ich preniklo do hlbín duše, takže sa uvideli v Bohu, ktorý bol tým svetlom, omnoho jasnejšie, akoby sa mohli vidieť v najlepšom zrkadle. Padli na kolena a modlili sa. Po niekoľkých okamihoch Panna Mária na koniec zjavenia dodala: «*Modlite sa každý deň ruženec, aby ste vyprosili svetu mier a koniec vojny.*»<sup>10</sup>

**2.2. Druhé zjavenie Panny Márie** v Cova da Iria, 13. júna 1917. Lucia, František, Hyacinta a asi päťdesiat prítomných sa modlili ruženec. Po modlitbe opäť zbadali „blesk“, ktorý bol skôr odrazom blížiaceho sa svetla a nad dubom sa zjavila Panna Mária, tak isto ako v máji. Panna Mária od detí žiadala, aby nasledujúci mesiac trinásteho opäť prišli na miesto zjavenia, aby sa každý deň modlili ruženec a naučili sa čítať. Lucia poprosila Máriu, aby ich vzala do neba. Panna Mária odpovedala: «*Áno, Hyacintu a Františka si tam skoro vezmem, ale ty zostaneš ešte nejaký čas tu na zemi. Ježiš chce, aby ho ľudia poznali a milovali, a ty mu máš pri tom pomáhať. Chce zaviesť vo svete úctu k môjmu Nepoškvrnenému Srdcu. Kto ju prijme, tomu sľubuje spásu a tieto duše budú milované Bohom ako kvety, ktoré tam položím, aby ozdobili jeho trón.*»<sup>11</sup>

**2.3. Tretie zjavenie Panny Márie** v Cova da Iria, 13. júla 1917. Pred týmto zjavením Luciu vypočúval pán farár, ktorý ju upozornil, že v zjavení môže ísť o diabolský klam. Lucia začala o zjaveniach pochybovať. Mala strašný sen, v ktorom sa jej diabol vysmieval, že ju oklamal a snažil sa ju stiahnuť do pekla. Lucia mala veľký strach, že boli oklamaní a že sa im zjavuje diabol, preto 12. júla oznámila Františkovi a Hyacinte, že na miesto zjavenia nepôjde. Ale keď sa na druhý deň blížila hodina zjavenia, cítila sa hnaná neznámou silou, ktorej nedokázala odolať a na miesto zjavenia išla.<sup>12</sup>

Po modlitbe svätého ruženca, vizionári uvideli žiaru svetla a krátko na to zbadali nad dubom Pannu Máriu. Panna Mária žiadala, aby nasledujúci mesiac trinásteho opäť prišli na miesto zjavenia, aby sa každý deň modlili ruženec a tak svetu vyprosili mier a koniec vojny. Lucia prosila Pannu Máriu, aby im povedala, kto je, a aby urobila zázrak, pomocou ktorého by ľudia uverili zjaveniam. Panna Mária prisľúbila, že v októbri im povie, kto je a čo žiada, a taktiež že urobí žiadaný zázrak. Pokračovala: «*Obetujte sa za hriešnikov a často hovorte, zvlášť keď prinášate nejakú obeť: Ježišu, konám to z lásky k tebe, za obrátenie hriešnikov a na*

---

<sup>9</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 37.

<sup>10</sup> Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 163-165.

<sup>11</sup> Tamže, s. 165-166.

<sup>12</sup> Tamže, s. 71-73.

zmierenie za hriechy voči Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.»<sup>13</sup>

To, čo nasledovalo, nemali povedať nikomu, iba Františkovi. Tak bolo deťom zverené „tajomstvo“, okolo ktorého sa točilo mnoho senzačných špekulácií. Toto „tajomstvo“ má tri časti. Prvá a druhá časť bola zverejnená sestrou Luciou 31. augusta 1941 v *Spomienkach III.*<sup>14</sup>, a tretia až 13. mája 2000 vo Fatime.<sup>15</sup>

### **I. časť „fatimského tajomstva“ – vízia pekla**

Panna Mária ukázala vizionárom peklo, diablov a veľké utrpenie zatratených duší. Vízia trvala iba chvíľu, ale deti sa triasli od strachu a Lucia zo zdesenia vykrikla.

### **II. časť „fatimského tajomstva“ – trest a spôsob, ako mu uniknúť**

Panna Mária pokračovala slovami: «*Videli ste peklo, kam sa dostávajú duše úbohých hriešnikov. Aby ich zachránil, chce Boh vo svete zaviesť úctu k môjmu Nepoškvrnenému Srdcu. Ak ľudia urobia, čo vám poviem, veľa duší sa zachráni a bude mier.*

*Vojna sa chyli ku koncu. Ak neprestanú urážať Boha, vypukne za pontifikátu Pia XI.<sup>16</sup> nová, krutejšia vojna<sup>17</sup>. Až uvidíte noc ožiarenú neznámym svetlom<sup>18</sup>, vedzte, že to je veľké znamenie, ktorým Boh dáva najavo, že potrestá svet za jeho zločiny vojnou, hladom, prenasledovaním Cirkvi a Svätého Otca.*

*Aby sa tomu zabránilo, prídem požiadať o zasvätenie Ruska môjmu Nepoškvrnenému Srdcu*

---

<sup>13</sup> Tamže, s. 166-169.

<sup>14</sup> Opis prvej a druhej časti „tajomstva“ sestra Lucia zopakovala aj v *Spomienkach IV.*, z 8. decembra 1941.

<sup>15</sup> Keď v roku 1943 sestra Lucia vážne ochorela, biskup Jose Alves Correia da Silva z diecézy Leira – Fatima ju požiadal, aby napísala aj to, čo doteraz zachovávala ako tajomstvo. Tretiu časť „tajomstva“ napísala sestra Lucia v Tuy 3. januára 1944, na „*prikaz J. E. biskupa z Leirie a Najsvätejšej Matky*“, vložila ju od obálky a zalepila. Sestra Lucia prosila biskupa Jose da Silva, aby obálku otvorili až v roku 1960, skôr, len v prípade jej smrti. Zapečatená obálka s týmto rukopisom bola 4. apríla 1957 odovzdaná do tajného archívu Posvätného officia v Ríme. Biskup z Leirie o tom informoval sestru Luciu.

17. augusta 1959 komisár Posvätného officia otec Pierre Paul Philippe OP priniesol obálku s treťou časťou „fatimského tajomstva“ Jánovi XXIII. Podľa všetkého Ján XXIII. si prečítal obsah obálky, ale rozhodol sa ho nezverejniť. Vrátil ju do Vatikánskeho tajného archívu. Pavol VI. čítal obsah obálky 27. marca 1965, ale rozhodol sa podobne, ako jeho predchodca. Ján Pavol II. si vyžiadal obálku obsahujúcu tretiu časť „tajomstva“ po atentáte, ktorý bol na neho spáchaný 13. mája 1981. Stotožnil sa s osobou „*biskupa oblečeného do bieleho*“, o ktorom hovorí text „*tajomstva*“, ale rozhodol sa ho zverejniť až 13. mája 2000 vo Fatime. V deň beatifikácie Františka a Hyacinty ho vo Fatime prečítal kardinál Angelo Sodano. 26. júna 2000 vydala Kongregácia pre náuku viery dokument *Fatimské posolstvo*, v ktorom bolo „*fatimské tajomstvo*“ spolu s teologickým komentárom uverejnené. Por.: KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 6 -14. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 84-92. RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005, s. 81-87.

<sup>16</sup> Vo vyhlásení z februára 1946 o. Iongenovi sestra Lucia potvrdila, že Panna Mária vyslovila meno pápeža Pia XI. a dodala, že ona sama vtedy nevedela, či ide o pápeža, alebo nejakého kráľa. Sestra Lucia nevidela problém v tom, že sa všeobecne uznáva, že 2. svetová vojna začala za pontifikátu Pia XII. (biskupskú vysviacku prijal 13. mája 1917, teda v deň prvého zjavenia Panny Márie vo Fatime). Rôzne udalosti a politické rozhodnutia (napr. obsadenie Rakúska) na konci pontifikátu Pia XI., boli pre ňu výrazným vstupom do požiaru vojny, ktorá sa úplne ukázala o niečo neskôr. Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 45.

<sup>17</sup> 1. septembra 1939 prekročili nemecké vojska hranice Poľska. Začala sa 2. svetová vojna, ktorá bola predpovedaná vo fatimskom posolstve.

<sup>18</sup> V noci z 25. na 26. januára 1938 (od 20.45 do 1.15 hod.) bolo možné v Európe pozorovať nezvyčajný jav, ktorý astronómovia považovali za polárnu žiaru. Sestra Lucia ho pokladala za nekom sľúbené znamenie. Presvedčená, že zakrátko začne nová, krutejšia vojna, dôraznejšie prosila o zmierne Sväté prijímania v prvú sobotu a o zasvätenie Ruska. V tomto duchu napísala list pápežovi Piovi XI. O niekoľko týždňov neskôr - v marci 1938, Hitler obsadil a bez boja pripojil Rakúsko k Nemecku, čo bol pre sestru Luciu začiatok 2. svetovej vojny. Stalo sa to ešte za pontifikátu Pia XI. (+ 10.02.1939). Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 45.

a o zmierne sväté prijímania počas prvých sobôt v mesiaci. Ak ľudia splnia moje želanie, Rusko sa obráti a bude mier. Ak nie, bude Rusko šíriť svoje bludy po svete a Svätý Otec bude musieť veľa trpieť, rôzne národy budú zničené. Ale nakoniec zvíťazí moje Neпоškvrnené Srdce. Svätý Otec mi zasväťí Rusko, to sa obráti a svetu bude dopriaty na nejakú dobu mier. Portugalsko si zachová svoju vieru; atď. ...»<sup>19</sup>

Tu mala pokračovať tretia časť „tajomstva“, ale vo svojich Spomienkach IV., ktoré sú datované na 8. decembra 1941, sestra Lucia druhú časť tajomstva končí výrazom „atď.“ Už predtým výrazne podkreslila: „Poviem všetko, s výnimkou tajomstva, ktorého odhalenie mi dosiaľ nie je dovolené.“<sup>20</sup>

### **III. časť „fatimského tajomstva“<sup>21</sup> – prorocká vízia trestu, veľkého utrpenia a návratu ľudí k Bohu**

Tretia časť „tajomstva“ ma tri obrazy, alebo scény.

A/ Prvá scéna – trest, ktorý hrozí svetu.<sup>22</sup>

– „Po dvoch častiach, ktoré som už vyložila, videli sme po ľavej strane Našej Panej trochu vyššie anjela s ohnivým mečom v ľavej ruke. Šľahal z neho iskriaci plameň, ktorý ako sa zdá mal zapáliť celý svet. Iskry však zhasínali pri dotyku s jasom Našej Panej, ktorý vychádzal z jej pravej ruky smerom k nemu. Anjel ukazujúc pravou rukou na zem silným hlasom povedal: Pokánie, pokánie, pokánie!“<sup>23</sup>

B/ Druhá scéna – veľká katastrofa, ktorá je príčinou mnohých obetí, vtom aj Svätého Otca.

- „A v nesmiernom svetle, ktorým je Boh, sme videli: ‚niečo podobné tomu, ako sa vidia osoby v zrkadle, keď pred ním prechádzajú‘ biskupa oblečeného do bieleho ‚mali sme predtuchu, že je to Svätý Otec‘. Iní rôzni biskupi, kňazi, rehoľníci a rehoľníčky vystupovali na strmý vrch, na vrchole ktorého bol veľký kríž z neotesaných kmeňov, akoby boli z kôry korkového stromu. Svätý Otec, skôr než tam prišiel, prešiel cez veľké mesto spolovice zrúcané a neistým krokom, strápený bolesťou a utrpením, modlil sa za duše mŕtvych, s ktorými sa stretal na svojej ceste. Keď prišiel na vrchol vrchu, kľaciac pod veľkým krížom bol zabitý skupinou vojakov, ktorí naňho strieľali z rôznych zbraní a šípami a takým istým spôsobom zomierali jedni po druhých biskupi, kňazi, rehoľníci a rehoľníčky a rôzne svetské osoby, muži a ženy z rôznych tried a postavenia.“<sup>24</sup>

C/ Tretia scéna – veľký návrat ľudstva k Bohu

- „Pod ramenami kríža boli dvaja anjeli. Každý z nich mal v ruke krištáľovú krhlu a do nej zbierali krv mučeníkov a ňou polievali duše, ktoré sa približovali k Bohu.“<sup>25</sup>

Po chvíli Panna Mária dodala: «Keď sa budete modliť ruženec, opakujte po každom desiatku: O môj Ježišu, odpusť nám naše hriechy, zachráň nás od pekelného ohňa a prived' do neba všetky duše, najmä tie, ktoré to najviac potrebujú»<sup>26</sup>

<sup>19</sup> Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 166-169.

<sup>20</sup> Tamže, s. 158.

<sup>21</sup> Podľa písomného prehlásenia matky Cunhi Mattos, predstavenej sestry Lucie v Tuy, ktorá bola svedkom najintímnejších tajomstiev vizionárky, 2. januára 1944 sa sestre Lucii zjavila Panna Mária a odporučila jej napísať tretiu časť „tajomstva“. To zjavenie malo byť odpoveďou na pochybnosť sestry Lucie, ktorá nevedela, či má aj túto časť „tajomstva“ napísať. Biskup Leirie jej odporučil napísať aj túto časť, ale arcibiskup Valladolid, ktorý bol zodpovedný za diecézu Tuy, jej hovoril, aby to nerobila. Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 51.

<sup>22</sup> Tamže, s. 51-54.

<sup>23</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 27.

<sup>24</sup> Tamže, s. 27-28.

<sup>25</sup> Tamže, s. 28.

<sup>26</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 169.

### **Interpretácia III. časti „fatimského tajomstva“**

Na záver slávnostnej svätej omše, ktorej predsedal Ján Pavol II., 13. mája 2000 vo Fatime, kardinál Angelo Sodano, štátny sekretár, povedal: „*Fatimské videnie sa týka predovšetkým boja ateistických systémov proti Cirkvi a kresťanom, a opisuje nesmierne utrpenie svedkov viery posledného storočia druhého tisícročia. Je to nekonečná via crucis, ktorú viedli pápeži dvadsiateho storočia*“.<sup>27</sup>

Na konci prvej scény „*anjel ukazujúc pravou rukou na zem silným hlasom povedal: Pokánie, pokánie, pokánie!*“<sup>28</sup> Skutočnosť, že anjel silným hlasom a trikrát vyzýva na pokánie ukazuje, že ide o dôležité pokánie, ktoré za sebou priťahuje hlboké obrátenie. Poukazuje to na to, že stav oddialenia sa od Boha, v ktorom sa nachádza ľudstvo, je nezvyčajne vážny.<sup>29</sup> „Pripomína nám to výzvu z evanjelia: «*Kajajte sa a verte evanjeliu*» (Mk I, 15). Chápať znamenia časov znamená chápať naliehavosť pokánia – obrátenia – viery.“<sup>30</sup> V druhom obraze sa zdá, že svet je spoločne zničený (*veľké mesto spoločne zručané*). Ľudia nerobili potrebné pokánie, čo vyvolalo zoslanie trestu. Kardinál J. Ratzinger vo svojom komentári píše: „*Na via crucis celého storočia má osobitnú úlohu osobnosť pápeža. V jeho ťažkom výstupe na vrch môžeme nepochybne vidieť viacerých pápežov, ktorí – počnúc sv. Piom X. až po súčasného pápeža (Ján Pavol II.) – mali podiel na utrpeniach tohto storočia a usilovali sa uprostred nich napredovať po ceste, ktorá vedie ku krížu. Vo videní je pápež zabitý na ceste mučeníkov. Nemal Svätý Otec, keď si po atentáte z 13. mája 1981<sup>31</sup> dal priniesť tretiu časť „tajomstva“, rozpoznať v nej svoj vlastný osud? Ved' bol veľmi blízko brány smrti a sám vysvetľuje svoju záchranu slovami: „... bola to materská ruka, čo viedla dráhu guľky, a so smrťou zápasiaci pápež sa zastavil na prahu smrti“ (13. máj 1994).*“<sup>32</sup>

Tretia scéna „tajomstva“ sa končí obrazom nádeje. Fatimské proroctvo neskončí, pokiaľ sa hriešna ľudskosť nepriblíži k Bohu. Aby bol ten návrat možný, musí byť podopretý osobitnými milosťami. Symbolizuje ju krv mučeníkov, ktorú anjeli vylievajú na duše, ktoré sa predtým od Boha vzdialili a ktoré sa teraz k nemu vracajú. „*Žiadne utrpenie nie je márne a práve trpiaca Cirkev, Cirkev mučeníkov, sa stane znamením ukazujúcim človekovi, aby hľadal Boha.*“<sup>33</sup> Zem týmto spôsobom očistená a obnovená krvou mučeníkov zodpovedá koncepcii „kráľovstva Márie“, o ktorom hovoril sv. Ľudvik Mária Grignon de Montfort – „*Ut adveniat regnum tuum, adveniat regnum Mariae*“ – *Aby prišlo tvoje kráľovstvo (Pane), nech príde kráľovstvo Márie*. Táto koncepcia sa výrazným spôsobom zbíha so slovami, ktoré sú na konci druhej časti fatimského tajomstva: „*Ale nakoniec zvíťazí moje Nepoškvrnené Srdce.*“<sup>34</sup>

Podľa slov sestry Lucie, ktoré napísala Jánovi Pavlovi II. 12. mája 1982, tretiu časť „tajomstva“ je potrebné interpretovať vo svetle druhej a osobitne slov: *Ak ľudia splnia moje želanie, Rusko sa obráti a bude mier. Ak nie, bude Rusko šíriť svoje bludy po svete a Svätý*

<sup>27</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 38.

<sup>28</sup> Tamže, s. 27.

<sup>29</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 55.

<sup>30</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 12.

<sup>31</sup> Mnohí autori uvádzajú, že atentát sa uskutočnil nielen v ten istý dátum, ako prvé zjavenie vo Fatime, ale aj v tom istom čase. Por. ŁASZEWSKI W., *Orędzie fatimskie w pontyfikacie Jana Pawła II*, v: SALVATORIS MATER, *Kwartalnik mariologiczny*, 3/2003, Marianie, Lecheń Stary, 2003, s. 184.

<sup>32</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 53.

<sup>33</sup> Tamže, s. 54.

<sup>34</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 59-60.

*Otec bude musieť veľa trpieť, rôzne národy budú zničené.» A sama komentuje: „Pretože sme nevzali vážne túto výzvu Posolstva, vidíme, že sa splnilo - Rusko pohltilo svet svojimi bludmi. A hoci ešte nemôžeme konštatovať úplné naplnenie poslednej časti Posolstva, vidíme, že postupne sa k nemu pomalými krokmi blížíme.“<sup>35</sup>*

Počas tlačovej konferencie 26. júna 2000 vo Vatikáne, kardinál Ratzinger rozhodne podkreslil, že Apoštolská Stolica nemá v úmysle nikomu vnucovať svoju interpretáciu. Z toho sa dá usúdiť, že tí, ktorí skúmajú tieto skutočnosti, môžu ponúknuť nové perspektívy interpretácie „fatimského tajomstva“.<sup>36</sup>

**2.4. Štvrté zjavenie Panny Márie** 19. augusta 1917. 13. augusta 1917 putovalo do Cova da Iria veľké množstvo ľudí. Noviny uvádzali, že na mieste zjavenia bolo pätnásť až dvadsať tisíc ľudí. Deti nemohli prísť, lebo ich zaistil okresný náčelník z Vila Nova do Ourém, slobodomurár a nepriateľ Cirkvi Arturo d'Oliveira Santos. Napriek tomu, boli zhromaždení ľudia presvedčení, že Panna Mária sa zjavila. Všetci potvrdzovali, že videli sprievodné javy zjavenia – blesky, silné hromobitie, okolo duba sa utvoril biely obláčik, ktorý sa asi po desiatich minútach vzniesol a zmizol. Tento neobyčajný jav, čiastočne viditeľný už v predošlých zjaveniach, bol teraz omnoho výraznejší. Fatimským udalostiam začalo pripisovať vierohodnosť veľké množstvo ľudí. Uväznené deti lákavými ponukami, ale i hrozbami a psychickým nátlakom nútili vyzradiť zverené „tajomstvo“. Pripravili kotol s vriacim olejom a vyhrážali sa im, že ich zaživa upália, zabijú a pod. Hyacinta mala vtedy len sedem rokov, František deväť a Lucia desať. Deti napriek tomu prejavili heroickú statočnosť a zostali pevne odhodlané neprezradiť zverené „tajomstvo“. 15. augusta ich prepustili.<sup>37</sup> Ani doma deťom neverili. Luciu matka trestala a často na ňu naliehala, aby sa priznala, že klamala.

V nedeľu 19. augusta sa Lucii, Františkovi a Hyacinte neočakávane zjavila Panna Mária vo Valinhos. Deti povzbudila k modlitbe ruženca a k prinášaniu obiet za hriešnikov: *«Modlite sa, veľa sa modlite a prinášajte obety za hriešnikov, lebo veľa duší prichádza do pekla, pretože sa za nich nikto neobetuje a nemodlí.»*<sup>38</sup>

**2.5. Piate zjavenie Panny Márie** 13. septembra 1917. Tak, ako pred mesiacom, i tentoraz prišiel veľký počet ľudí. Panna Mária okrem iného povedala: *«Modlite sa ďalej ruženec, aby ste vyprosili koniec vojny. V októbri príde i Kristus Pán, Sedembolestná Panna Mária a Panna Mária Karmelská, svätý Jozef s Ježiškom, aby požehnali svet. Boh je s vašimi obetami spokojný, ale nechce, aby ste spali s povrazom<sup>39</sup> obviazaným okolo tela. Noste ho iba vo dne.»*<sup>40</sup>

**2.6. Šieste zjavenie Panny Márie** 13. októbra 1917. Bol to deň, v ktorom mnohí očakávali sľúbený zázrak. Silno pršalo. Lucia žiadala ľudí, aby zavreli dáždnyky a modlili sa s nimi ruženec. V zjavení sa Panna Mária predstavila ako Kráľovná ruženca a žiadala na tom mieste postaviť kaplnku. Ozámila blížiaci sa koniec vojny. V závere zjavenia vizionári videli tri scény, ktoré symbolizovali tri tajomstvá svätého ruženca. Počas toho, ako sa tieto obrazy,

<sup>35</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 12.

<sup>36</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 90.

<sup>37</sup> Por. FONSECA G., *Fatima, Mária hovorí k svetu*, Východoslovenské vydavateľstvo Košice 1990, s. 38-46

<sup>38</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 170.

<sup>39</sup> Deti začali nosiť okolo tela kúsok hrubého povrazu, ktorý si nedávali dole ani v noci. To im často bránilo spať. Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 63.

<sup>40</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 171.

jeden za druhým ukazovali vizionárom, veľký zástup ľudí – päťdesiat až sedemdesiat tisíc – začal pozorovať sľúbený zázrak, tanec slnka.<sup>41</sup>

Prestalo pršať, slnko sa začalo ako ohnivý vír, neobyčajnou rýchlosťou otáčať okolo svojej osi, vystreľujúc zo seba žlté, červené, modré a fialové lúče. Všetko bolo ponorené do týchto farieb. Ľudia mohli pozerieť priamo na slnko, ktoré ich neoslepovalo. Na okamih sa slnko zastavilo, potom začal tanec žeravej gule znova. Ešte raz sa zastavilo, aby vzápätí po tretí raz poskytlo úchvatný pohľad s ešte pestrejšími farbami. Zrazu mali všetci dojem, že sa slnko vzdáva od nebeskej oblohy a nezadržateľne sa rúti k zemi na prítomných ľuďoch. Mnohí vykriekli od hrôzy. Potom sa vrátilo na miesto.

Ľudia sa vrhali do blata, modlili sa, ľutovali svoje hriechy. Tento úkaz trval dobrých desať minút. Zázrak videli aj ľudia vzdialení od miesta okolo štyridsať kilometrov. Mnohí svedkovia pri výpovedi tvrdili, že po skončení zázraku boli ich šaty úplne suché.<sup>42</sup>

### 3. Iné zjavenia

Sestra Lucia vo svojich *Spomienkach* píše, že okrem tohto cyklu šiestich zjavení, mali malí vizionári veľa osobných zjavení a vízií. František mal napr. videnie diabla, ktorého sa veľmi zľakol. Hyacinta mala víziu Svätého Otca, ktorý sa vo veľkom dome modlil na kolenách, plakal a mnoho ľudí pred domom doň hádzali kameňmi a preklínali ho.<sup>43</sup> Hyacinta mala aj ďalšie videnia Panny Márie, v ktorých jej boli vyjavené mnohé skutočnosti z budúcnosti, napríklad hodina a deň jej smrti.<sup>44</sup> Hyacinta zomrela 20.02.1920, František 04.04.1919 a Lucia, ktorá dostala osobitné poslanie šíriť *fatimské poslanstvo* o Nepoškvrnenom Srdci Panny Márie 13.02.2005. 13. mája 2000 bola vo Fatime beatifikácia Františka a Hyacinty. Boli to prvé deti, ktoré boli blahorečené nie ako mučeníci, ale ako vyznávači.<sup>45</sup>

Pri prvom zjavení 13. mája 1917, Panna Mária povedala: «*Prišla som vás požiadať, aby ste sem prichádzali po šesť nasledujúcich mesiacov trinásteho dňa vždy v rovnakú hodinu. Potom vám poviem, kto som a čo chcem. Potom sa sem vrátim ešte siedmy raz.*»<sup>46</sup> Malo byť teda ešte jedno, siedme zjavenie Panny Márie v Cova da Iria. Ale kedy? Zdá sa, že táto otázka zostáva otvorená. Niektorí autori zastávajú názor, že toto zjavenie sa uskutočnilo pri niektorej z neskorších návštev sestry Lucie v Cova da Iria. Neudávajú však presné informácie o čase a okolnostiach zjavenia. Iní sú názoru, že sa ešte neuskutočnilo,<sup>47</sup> a spájajú ho s prorockými slovami Panny Márie, ktoré povedala pri treťom zjavení: «*Ale nakoniec zvíťazí moje Nepoškvrnené Srdce.*»<sup>48</sup> Sama sestra Lucia na otázku, či sa v Cova da Iria zjaví Panna Mária ešte raz, odpovedala vyhýbavo.<sup>49</sup>

Vo všetkých spomínaných zjaveniach vyznievala najnaliehavejšie myšlienka na zasvätenie Ruska Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie a ustanovenie vynahrádzujúcich piatich prvých

---

<sup>41</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 66.

<sup>42</sup> Por. FONSECA G., *Fatima, Mária hovorí k svetu*, Východoslovenské vydavateľstvo Košice 1990, s. 72-79.

<sup>43</sup> Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 115.

<sup>44</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 76.

<sup>45</sup> Por. ŁASZEWSKI W., *Orędzie fatimskie w pontyfikacie Jana Pawła II*, v: SALVATORIS MATER, Kwartalnik mariologiczny, 3/2003, Marianie, Lecheń Stary, 2003, s. 197-198.

<sup>46</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 163.

<sup>47</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 79-80.

<sup>48</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 167.

<sup>49</sup> Tamže, s. 182.



sobôt v mesiaci.

#### 4. Zasvätenie Ruska Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie

V treťom zjavení v Cova da Iria, 13. júla 1917, Panna Mária povedala: «...prídem požiadať o zasvätenie Ruska môjmu Nepoškvrnenému Srdcu a o zmierne sväté prijímania počas prvých sobôt v mesiaci.»<sup>50</sup>

13. júna 1929 počas nočnej modlitby v kaplnke v Tuy (Španielsko), mala sestra zjavenie Najsvätejšej Trojice, ktoré doprevádzalo zjavenie Panny Márie Fatimskej, ktorá prosila o zasvätenie Ruska jej Nepoškvrnenému Srdcu. Splnil sa tak prísľub z tretieho zjavenia, že príde znovu a požiada o zasvätenie Ruska. Panna Mária povedala: «*Prišla chvíľa, kedy Boh žiada, aby Svätý Otec v spojení so všetkými biskupmi sveta zasvätil Rusko môjmu Nepoškvrnenému Srdcu; sľubuje, že ho takto zachráni. Božia spravodlivosť odsudzuje toľko ľudí za hriechy, ktoré sú páchané proti mne, takže prichádzam žiadať o zmier. Obetuj sa na tento úmysel a modli sa.*»<sup>51</sup>

Cez svojich svedníkov a biskupa Leirii sestra Lucia dosiahla, že prosba Panny Márie bola v tom istom roku predložená pápežovi Piovi XI.<sup>52</sup> Po nejakom čase, sa Pán Ježiš sťažoval sestre Lucii: «*Nechceli vyhovieť mojej žiadosti! ... Ako kráľ Francúzka: dajú sa na pokánie a pristúpia k zasväteniu, ale to už bude neskoro. Rusko medzitým už rozšíri svoje bludy po svete, vyvolá vojny a prenasledovanie Cirkvi. Svätý Otec bude veľa trpieť.*»<sup>53</sup>

21. januára 1935 v liste adresovanom otcovi Jose Bernardovi Gonçalves SJ, sestra Lucia píše, že „Pán Ježiš nie je spokojný, lebo jeho prosba nebola splnená“. V liste z 18. mája 1936 tomu istému kňazovi píše: „*Na túto tému som sa v duchu rozprávala s Pánom Ježišom a nedávno som sa ho spýtala, prečo neobráti Rusko bez jeho zasvätenia Svätým Ocom. «Lebo chcem, aby celá moja Cirkev uznala to zasvätenie za triumf Nepoškvrneného Srdca Márie, aby sa potom rozšíril jeho kult a aby sa vedľa pobožnosti k môjmu Božskému Srdcu postavila pobožnosť k Nepoškvrnenému Srdcu Márie.» Ale, môj Bože, Svätý Otec mi neuverí, ak ho ty sám neobdariš osobitným nadchnutím. «Svätý Otec! Veľmi sa modli za Svätého Otca! On to urobí, ale bude neskoro. Ale napriek tomu Nepoškvrnené Srdce Márie zachráni Rusko, ono mu bolo zverené.»*»<sup>54</sup>

2. decembra 1940, na odporúčanie svojich duchovných vodcov, sa sestra Lucia listom obrátila na Svätého Otca Pia XII. a prosila ho, aby schválil pobožnosť prvých sobôt a rozšíril ju na celý svet. Pripomenula, že Panna Mária žiadala, aby Svätý Otec spolu s biskupmi sveta zasvätil Rusko jej Nepoškvrnenému Srdcu.<sup>55</sup> Rok 1942 sa v Portugalsku niesol v duchu 25. výročia zjavení vo Fatime. Z tejto príležitosti Pius XII. 31. októbra 1942 v rádiovom posolstve adresovanom Portugalsku, zasvätil celý svet Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. 7. júla 1952 Pius XII. v apoštolskom liste *Sacro Vergente Anno* akt zasvätenia zopakoval a zasvätil národy Ruska Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

Počas Druhého vatikánskeho koncilu 510 biskupov zo 78 krajín sveta podpísalo petíciu

---

<sup>50</sup> Tamže, s. 167.

<sup>51</sup> Tamže, s. 232.

<sup>52</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 95.

<sup>53</sup> Tamže, s. 95. Rok pred svojou smrťou, v r. 1696 sa sv. Mária Margita Alacoque pokúšala o to, aby francúzsky kráľ Ľudovít XIV., rozšíril a uskutočnil posolstvo Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Mal doplniť kráľovskú vlajku obrazom Najsvätejšieho Srdca Ježišovho; k jeho úcte mal byť postavený chrám, v ktorom by ho kráľovský dvor uctieval; kráľ sa mal zasvätiť Najsvätejšiemu Srdcu a svojou autoritou sa mal pričiniť o to, aby Svätá Stolica povolila slúžiť svätú omšu k úcte Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Nič z toho sa neuskutočnilo. Takmer o sto rokov neskôr, v r. 1792 sa Ľudovít XVI. rozhodol vo väzení zasvätiť sa Srdcu Ježišovmu a sľúbil, že po prepustení z väzenia splní všetky prosby zjavené sv. Márii Margite Alacoque. Ale pre Božiu Prozreteľnosť to bolo už neskoro: 21. júla 1793 bol Ľudovít XVI. popravený na gilotíne.

<sup>54</sup> Tamže, s. 96.

<sup>55</sup> Tamže, s. 99.

s prosbou, aby Svätý Otec zasvätil Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie celý svet, s osobitným vymenovaním Ruska a iných národov podmanených komunizmom, a aby to spolu s ním v ten istý deň urobili všetci biskupi sveta. Dokument odovzdali Pavlovi VI. počas osobitnej audiencie 3. februára 1964. Pavol VI. 21. novembra 1964 „zasvätil ľudský rod“ Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. 13. mája 1967 – na 50. výročie fatimských zjavení Pavol VI. navštívil Fatimu, kde sa modlil o pokoj pre Cirkev a pre svet.

Ján Pavol II. urobil dvakrát akt zasvätenia sveta Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Prvý krát vo Fatime, 13. mája 1982 (rok po atentáte) a druhý krát v Ríme 25. marca 1984. Oba akty zasvätenia predchádzala výzva Svätého Otca, aby sa s ním biskupi sveta v tomto zasvätení zjednotili. Ani v jednom zasvätení Rusko nebolo vymenované.<sup>56</sup> Preto sestra Lucia spočiatku tvrdila, že ani jeden z týchto aktov zasvätenia, nebol urobený v súlade so žiadosťou Panny Márie. Ale od roku 1989 sestra Lucia „uznala platnosť“ zasvätenia urobeného Jánom Pavlom II. 25. marca 1984 v Ríme. V liste z 8. novembra 1989 adresovanom Svätému Otcovi píše: „Áno, bolo uskutočnené tak, ako si ho priala Matka Božia 25. marca 1984.“ Napriek tomuto prehláseniu sa po dnešný deň objavujú diskusie na tému „platnosti“ zasvätenia.<sup>57</sup> Možno ešte spomenúť, že v jubilejnom roku 2000 (8. októbra) Ján Pavol II. zasvätil Cirkev a svet v treťom tisícročí Matke Božej. Bolo to v závere svätej omše, ktorá bola slúžená ako jubilejný deň biskupov. Na liturgii, a teda aj na akte zasvätenia, bolo prítomných 1400 biskupov z celého sveta. Aj tentoraz to bolo pred sochou Panny Márie privezenou na túto príležitosť z Fatimy.<sup>58</sup>

## 5. Spiritualita fatimského posolstva

### 5.1. Posolstvo pokoja

Pri prvom zjavení anjela v r. 1916 na úpätí hory Cabeço, sa anjel deťom predstavil ako anjel mieru. Panna Mária deťom často opakovala: *«Modlite sa každý deň ruženec, aby ste vyprosili svetu mier a koniec vojny.»* V čase fatimských zjavení prebiehala 1. svetová vojna. S konfrontovaným zlom a násilím milióny ľudí žilo životom tichej beznádeje. V tej ťažkej situácii vojny prišiel z neba signál napomenutia, ale najmä, bola ukázaná cesta, ako premôcť toto zlo. Panna Mária vo Fatime dáva ľuďom nádej – ak urobíte, čo vám poviem, nastane čas mieru. Čo je treba urobiť: zasvätiť sa pod ochranu môjho Nepoškvrneného Srdca, veľa sa modliť – najmä ruženec, často sa spovedať, prijímať Eucharistiu, prinášať každý deň obety, ako vynáhradu za hriechy sveta. Táto cesta k mieru a k pokoji srdca je účinná aj dnes. Fatimské posolstvo sa tak pre mnohých stáva posolstvom nádeje a pokoja. Posolstvom nádeje, že modlitba a viera sú účinnejšie, ako zbrane, a že nakoniec *zvíťaz Nepoškvrnené Srdce Márie.*

### 5.2. Vynáhrádzajúca obeta, duch pokánia a modlitba

Už pri druhom zjavení v lete 1916 povedal anjel deťom: „*«Prinášajte Najvyššiemu Pánovi neustále modlitby a obete. ... Prinášajte Bohu ako obeť všetko, čo môžete, na zmierenie za hriechy, ktoré Boha zraňujú a ako prosbu za obrátenie hriešnikov. ... Predovšetkým prijmite a odovzdane neste utrpenie, ktoré na vás Pán zošle.»*“<sup>59</sup> Pri treťom zjavení anjel výzvu

<sup>56</sup> Hoci 25. marca 1984 na Námestí sv. Petra, Ján Pavol II. v duchovnom spojení so všetkými biskupmi, pred sochou Fatimskej Panny Márie - osobitne na túto udalosť privezenou z Fatimy, nevymenoval žiadny konkrétny národ, hovoril o národoch, ktoré „*toto zasvätenie zvlášť potrebujú*“. Kontext bol veľmi výrazný. V prípravách na túto udalosť mal spočiatku Ján Pavol II. úmysel vymenovať Rusko, ale jeho poradcovia mu to neodporúčali, vzhľadom na veľmi napätú situáciu vo svete. Por. RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005, s. 158-164.

<sup>57</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 100-101.

<sup>58</sup> Por. ŁASZEWSKI W., *Orędzie fatimskie w pontyfikacji Jana Pawła II*, v: SALVATORIS MATER, Kwartalnik mariologiczny, 3/2003, Marianie, Lecheń Stary, 2003, s. 195-197.

<sup>59</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 64.

zopakoval: *«Robte pokánie za ich hriechy a tešte vášho Boha!»*<sup>60</sup> A prvej časti „fatimského tajomstva“ anjel *„silným hlasom povedal: Pokánie, pokánie, pokánie!“*<sup>61</sup> Iba pokánie nás môže uchrániť od trestu, ktorý si ľudstvo zaslúhuje.

Výzva k modlitbe a pokániu sú ústrednými myšlienkami všetkých fatimských zjavení. Pokánie a modlitba má mať charakter vynahrádzajúcej obety za hriechy, ktorými hriešnici urážajú Boha a Nepoškvrnené Srdce Panny Márie. Takéto odčisňujúce pokánie a modlitba za hriešnikov teší Boha a má moc zachrániť duše od zatratenia. Vizionári nemajú vyhľadávať mimoriadne skutky pokánia, ale majú prijímať všetky utrpenia, ktoré im každodenne život priniesie. Keď začali nosiť okolo tela hrubý povraz, a nedávali si ho dole ani v noci, čo im bránilo zaspáť, Panna Mária im povedala, že Boh je spokojný s ich obetami, *«ale nechce, aby ste spali s povrazom obviazaným okolo tela. Noste ho iba vo dne.»*<sup>62</sup> Všetko, celý náš život môže byť obetou príjemnou Bohu.

Pri treťom zjavení 13. júla 1917 Panna Mária naučila deti modlitbu, ktorá im mala pomôcť vzbudiť si správny úmysel: *«Obetujte sa za hriešnikov a často hovorte, zvlášť keď prinášate nejakú obeť: Ježišu, konám to z lásky k tebe, za obrátenie hriešnikov a na zmierenie za hriechy voči nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.»*<sup>63</sup> Panna Mária ich povzbudzovala, aby nezanedbávali modlitbu a obeť, lebo modlitba a obeť má veľkú moc: *«Modlite sa, veľa sa modlite a prinášajte obety za hriešnikov, lebo veľa duší prichádza do pekla, pretože sa za nich nikto neobetuje a nemodlí.»*<sup>64</sup> Zatiaľ čo bola Hyacinta zaujatá *„len myšlienkou obrátiť hriešnikov a zachrániť duše pred peklom, on (František) myslel len na to, ako by potešil nášho Pána a Pannu Máriu, pretože sa mu zdali veľmi smutní.“*<sup>65</sup>

Deti sa často modlili a prinášali veľa dobrovoľných obetí. Je obdivuhodné, ako dokázali byť v tejto veci vynaliezavé a vytrvalé.<sup>66</sup> Nakoniec treba dodať, že skutky umŕtvenia nemuseli zvlášť vyhľadávať, lebo ich život bol naplnený mnohým utrpením. O heroickosti ich čnostného života svedčí skutočnosť, že v prenasledovaní a ponižovaní, v ťažkej chorobe, alebo v iných formách utrpenia, sa dokázali tešiť z toho, že môžu Bohu priniesť obeť. V liste adresovanom jednému biskupovi sestra Lucia píše: *„Pokánie, o ktoré Boh prosí, je takéto: viesť život spravodlivý a zhodný s Božími prikázaniami; zo všetkého robiť obety a prinášať ich Bohu. On túži, aby všetky duše takýmto spôsobom chápali pokánie, lebo niektorí ľudia pod pokáním rozumejú iba tvrdé umŕtvenia, a nepocitujú silu a potrebu každodenného, zvyčajného pokánia, vedú «vražný» život a zotrávajú v hriechu.“*<sup>67</sup>

Čo sa tých formy modlitby, deti sa modlili najmä modlitbu svätého ruženca, ale aj modlitby, ktoré ich naučil anjel a Panna Mária. Tieto modlitby deti rozšírili a tak sa stali duchovným bohatstvom Cirkvi.

### **5.3. Úcta k Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie a pobožnosť prvých sobôt, ako praktický výraz tejto úcty**

Počas druhého zjavenia 13. júna 1917 Panna Mária povedala: *«Ježiš chce zaviesť vo svete úctu k môjmu Nepoškvrnenému Srdcu. Kto ju prijme, tomu sľubuje spásu a tieto duše budú*

---

<sup>60</sup> Tamže, s. 65

<sup>61</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 27.

<sup>62</sup> Bolo to pri piatom zjavení Panny Márie 13. septembra 1917. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 171.

<sup>63</sup> Tamže, s. 166-169.

<sup>64</sup> Tamže, s. 170.

<sup>65</sup> Tamže, s. 146.

<sup>66</sup> Keď Hyacinta omylom utrhla žihľavu a popálila sa, pocítiac bolesť, ešte viac ju stisla vo svojich rukách a Františkovi a Lucii povedala: „Pozrite, našla som nový spôsob, ako robiť pokánie“. Por. RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005, s. 246.

<sup>67</sup> Tamže, s. 248.

*milované Bohom ako kvety, ktoré tam položím, aby ozdobili jeho trón.»*<sup>68</sup> Hyacinta preto často opakovala, že Nepoškvrnené Srdce Panny Márie je cestou do neba.<sup>69</sup> Úcta k Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie úzko súvisí s úctou k Božskému Srdcu Ježišovmu. Aj preto sa spomienka Nepoškvrneného Srdca Panny Márie od roku 1969 slávi v sobotu, po piatkovej slávnosti Božského Srdca. Pred odchodom do nemocnice povedala Hyacinta Lucii: „*Povedz všetkým, že Boh nám udeľuje milosti skrze Nepoškvrnené Srdce Panny Márie, že ľudia ich musia prostredníctvom tohto Srdca vyprosovať, že Srdce Ježišovo chce, aby spolu s ním bolo uctievané Nepoškvrnené Srdce Márie*“.<sup>70</sup> K podstatným prvkom fatimského posolstva patrí zasvätenie sa Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie, ktoré možno často obnovovať.

Spiritualita fatimských zjavení má svoj špecifický výraz v pobožnosti prvých sobôt v mesiaci. 10. decembra 1925 sa sestre Lucii zjavila Panna Mária v cele rehoľného domu v Pontevedra s dieťaťom Ježiš. Panna Mária jej ukázala na dlani svoje srdce ovinuté trnmi a povedala jej: «*Dcéra, pozri na moje srdce, ovinuté trnmi, ktorým ho nevďační ľudia prebodávajú rúhaním a nevďakom. Snaž sa ma aspoň ty potešiť a oznám, že sľubujem všetkým, čo sa počas piatich mesiacov v prvú sobotu vyspovedajú, prijmú sväté prijímanie, pomodlia sa ruženec a strávia 15 minút pri rozjímaní 15 tajomstiev ruženca, že budem pri nich v hodine smrti so všetkými milosťami, ktoré potrebujú ku spáse.*»<sup>71</sup> Tieto základné duchovné cvičenia fatimských sobôt formujú srdcia ctiteľov Nepoškvrneného Srdca Panny Márie.

A/ Päť prvých sobôt

Ctítelia fatimského posolstva sa stretávajú v prvé soboty, aby si uctili Nepoškvrnené Srdce Panny Márie a pritom iste nepočítajú, ktorá prvá sobota v poradí to už je. Tak, ako vo biblickej tradícii, aj tu má číslo symbolický charakter. Počas nočnej modlitby z 29. na 30. mája 1930 Pán Ježiš povedal sestre Lucii, že praktizovanie pobožnosti prvých sobôt bude možné taktiež v nedeľu po prvej sobote, ak s tým budú kňazi súhlasiť. Potom Pán Ježiš Lucii vysvetlil, prečo päť prvých sobôt a nie sedem, alebo deväť: «*Dcére moja, dôvod je veľmi jednoduchý: je päť druhov urážok a rúhaní proti Nepoškvrnenému Srdcu Márie:*

1. *Rúhanie proti Nepoškvrnenému počatiu.*

2. *Rúhanie proti panenstvu Matky Božej.*

3. *Rúhanie proti jej Božskému materstvu, pri súčasnom nesúhlase uznať ju za Matku ľudského pokolenia.*

4. *Skutky tých, ktorí sa snažia verejne vštíepiť do srdc detí ľahostajnosť, pohrdanie či dokonca nenávisť voči Nepoškvrnenej Matke.*

5. *Skutky tých, ktorí profanizujú obrazy Najsvätejšej Panny.»*<sup>72</sup>

B/ Sviatosť zmierenia a úmysel odčiniť urážky spôsobené Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie

15. februára 1926 sa sestre Lucii zjavil Pán Ježiš ako dieťa a pýtal sa jej, či už rozšírila spôsob úcty k jeho Matke. Lucia hovorila o ťažkostiach, ktoré s tým boli spojené. Taktiež prosila, aby spoveď mohla byť platná osem dní, lebo ľudia majú problém prijať sviatosť zmierenia v sobotu. Ježiš jej odpovedal: «*Áno, môže to byť aj oveľa dlhšie za predpokladu, že sú v stave milosti, keď ma prijímajú, a že majú úmysel odčiniť urážky spôsobené Nepoškvrnenému Srdcu Márie.*» Ak si ľudia zabudnú vzbudiť tento úmysel, «*môžu si ho*

<sup>68</sup> Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 165-166.

<sup>69</sup> Por. RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005, s. 262.

<sup>70</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 119.

<sup>71</sup> Tamže, s. 230.

<sup>72</sup> Por. BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006, s. 84.

vzbudiť pri nasledujúcej spovedi, pri prvej príležitosti k spovedi.»<sup>73</sup>

Úmysel odčiniť urážky spôsobené Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie má prenikať nielen sviatosť zmiernenia, ale aj všetky ostatné prvky pobožnosti prvých sobôt.

C/ Sväté prijímanie

Keď biskup Joao Venancio z diecézy Leiria – Fatima hovoril o fatimskom posolstve, povedal: „*Fatima to je vynahrádzanie, vynahrádzanie a predovšetkým Eucharistia a vynahrádzajúce sväté prijímanie*“. Okrem toho biskup taktiež spomenul navštívenia Najsvätejšej Sviatosti, adoráciu a najmä účasť na svätej omši.<sup>74</sup> Nemožno vynahrádzať Bohu za hriechy bez Eucharistie. Kristus je jediný a najdokonalejší prostredník medzi Bohom a ľuďmi.

D/ Modlitba svätého ruženca

Pri každom zjavení Panna Mária v rukách držala ruženec, vyzývala k modlitbe svätého ruženca a pri šiestom zjavení 13. októbra 1917 sa predstavila ako Kráľovná svätého ruženca. Panna Mária poukázala na to, že modlitba ruženca má moc vyprosiť svetu koniec vojny, mier, a že môže zachrániť mnoho duší pred zatratením. Podľa sestry Lucie dala Panna Mária v tejto modlitbe jednoduchým ľuďom, ktorý možno nevedeli, ako sa majú modliť, najúčinnějšíu metódu na priblíženie sa k Bohu. Na záver tretieho zjavenia Panna Mária naučila deti modlitbu, ktorú sa modlíme po každom desiatku ruženca: «*O môj Ježišu, odpusť nám naše hriechy, zachráň nás od pekelného ohňa a prived' do neba všetky duše, najmä tie, ktoré to najviac potrebujú.*»<sup>75</sup>

E/ Pätnásť minút rozjímania

Panna Mária žiadala, aby sme s ňou strávili 15 minút v rozjímaní o tajomstvách ruženca. Sestra Lucia o tom 24. júla 1927 píše svojej mame takto: „*Myslím, že najväčší problém Ti bude robiť tých 15 minút. No je to veľmi ľahké. Kto by nevedel rozmýšľať o tajomstvách ruženca? O anjelovom zvestovaní a o pokore našej drahej Matky, ktorá, hoci je mimoriadne uctievaná, nazýva sa služobnicou! O umučení Pána Ježiša, ktorý toľko trpel z lásky k nám! O našej presvätej Matke pri Pánu Ježišovi na Kalvárii. Kto by nemohol stráviť v tých posvätných myšlienkach 15 minút s najlaskavejšou zo všetkých matiek?*“<sup>76</sup>

#### 5.4. Rôzne spoločenstvá

Spiritualitou fatimských zjavení žijú nielen jednotlivci, ale pod jej vplyvom vznikli mnohé spoločenstvá, hnutia, sekulárne inštitúty, charitatívne organizácie a niekoľko rehoľných spoločenstiev.<sup>77</sup> Na Slovensku sú známe najmä *Mariánske kňazské hnutie* a sekulárny inštitút *Spoločenstvo Fatima*, ktoré v roku 1974 založili Silvester Krčméry a Vladimír Jukl, a ktoré okrem Slovenska pôsobi aj v Rusku, Taliansku a Litve.

#### 6. Záver

„*V súkromných zjaveniach uznaných Cirkvou – teda aj vo Fatime -, ide práve o to: pomôcť nám chápať znamenia časov a nájsť pre ne správnu odpoveď vo viere.*“<sup>78</sup> Takým prorockým hlasom, napomenutím a usmernením, boli aj slová Panny Márie vo Fatime. V čase, keď sa hlási, že peklo nie je, alebo je prázdne, fatimské deti majú strašnú víziu pekla a množstva duší, za ktoré sa nemá kto modliť a robiť pokánie. V čase keď ľudia žijú v presvedčení, že za svoje hriechy a ľahostajnosť neponesú dôsledky, Panna Mária ohlasuje

<sup>73</sup> Por. KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 230-231.

<sup>74</sup> Por. RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005, s. 249.

<sup>75</sup> KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995, s. 169.

<sup>76</sup> FONSECA G., *Fatima, Mária hovorí k svetu*, Východoslovenské vydavateľstvo Košice 1990, s. 272.

<sup>77</sup> Por. KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELKI, *Encyklopedia katolicka*, tom V, Lublin 1989, s. 70-74.

<sup>78</sup> KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006, s. 46.

blížiaci sa trest, veľké utrpenie a prenasledovanie, ako dôsledok úpadku ľudstva. Ale napriek všetkým slovám a znameniam sa ľudia neobrátili, naopak sme svedkami ešte väčšieho morálneho úpadku. Nikdy v histórii sveta nebolo toľko hriechov volajúcich o pomstu do neba, ako dnes. Výzva na obrátenie a pokánie je preto stále aktuálna. Hriech je uznaný zákonom a akceptovaný ako obyčaj. Dôkazom toho sú aborcia, eutanázia, „homosexuálne manželstva“, voľné zväzky, rozbité rodiny, pornografia, rúhania... Miesto vzájomnej úprimnosti a žičlivosti je tu vulgárnosť a brutalita, miesto lásky egoistická zmyslovosť a pýcha. Z morálneho hľadiska môžeme povedať, že dnešná situácia je tragická. Fatimské posolstvo „s naliehavou výzvou na obrátenie a pokánie odpovedá na samotné jadro evanjeliového posolstva. Posolstvo Fatimy je nepochybne najprorockejšie z moderných zjavení.“<sup>79</sup> Fatima je stále aktuálna, posolstvo Panny Márie obsahuje liek na nové nebezpečenstvá pre ľudstvo, ktoré nie sú menej hrozné, ako „bludy Ruska“.<sup>80</sup> 13. mája 1991 Ján Pavol II. vo Fatime pripomenul, že stále ešte existuje nebezpečenstvo, že na miesto marxizmu môže nastúpiť ateizmus v inej podobe, ktorý vyzdvihujúc slobodu smeruje do zničenia samých koreňov kresťanskej i ľudskej morálky.<sup>81</sup> Šestnásť rokov od tejto výpovede sa nám potvrdzuje, že Ján Pavol II. vedel čítať znamenia čias a rozpoznávať ukryté nebezpečenstvá budúcnosti.

#### **Použitá literatúra:**

- FONSECA G., *Fatima, Mária hovorí k svetu*, Východoslovenské vydavateľstvo Košice 1990.
- KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, *Fatimské posolstvo*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2006.
- RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005.
- KONDOR L., *Sestra Lucia hovorí o Fatime*, Secretariado dos Pastorinhos, Fátima – Portugal, 1995.
- BORELLI A. A., *Fatima, Orędzie tragedii czy nadziei?*, Instytut im. Ks. Piotra Skargi, Kraków 2006.
- SALVATORIS MATER, *Kwartalnik mariologiczny*, 3/2003, Marianie, Lecheń Stary, 2003.
- KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELKI, *Encyklopedia katolicka*, tom V, Lublin 1989.

---

<sup>79</sup> Tamže, s. 5.

<sup>80</sup> Por. RYSZKA CZ., *Godzina Fatimy*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 2005, s. 183.

<sup>81</sup> Tamže, s. 225.